

İŞİTEN YOKSA BİLE ŞİİR VAR

Mahmut Temizyürek

(*Radikal Kitap*, 9.11.2007)

Fahri Güllüoğlu 1975 doğumlu bir şair. İlk kitabını yeni yayımladı: *Magmanın Gözleri*. Kitabın internetteki tanıtımında şu sözler dikkat çekiyor: "Bir 'ilk kitap' ama, acemiliklerini üstünden atmış, insana ve dünyaya yönelik sorularını olgunlaştırmış, kendi sesinin tınıları üstünde çalışan bir şair çıkıyor karşımıza. Sinema, tiyatro ve müzikle de derin bağları olan şiirleriyle..." Tanıtımdaki isabetli sözlerin arasındaki şu 'acemilik' sözcüğüne takıldım. Takılma nedenim elbette Turgut Uyar. Uyar'ın yazdığı Efendimiz Acemilik yazısından sonra şairler 'acemilik' sözünde Uyar'ın kastettiği anlamı da tanıdı ve denedi. Uyar'ın bildiri niteliğinde bu ünlü yazısı, kendi şiir poetikasının bir açıklaması olduğu kadar, yeni kuşaklara büyük bir mirastı. Kuşkusuz, her kuşak geçmişin mirasını verili koşullar içinde devralır: "Bütün ölmüş kuşakların geleneği, olanca ağırlığıyla yaşayanların beyinleri üzerine bir hayalet gibi çöker durur" diyordu Marks. Güllüoğlu, bu mirası cömertçe ama her şairde olması gerektiği gibi kendi yordamınca sahipleniyor. Bu deneme sırasında, kaçınılmaz biçimde, Uyar'ın öngördüğü 'acemilik'in içinde de bulmuş olmalı kendini. Ustalık bir zanaat bilgisidir çünkü, şiir ise her durumda kendi hüner birikimine ve yerleşik bilgisine de karşı bir yaratımdır. Şairin bu bakışı benimsediğini şiirinden de anlamak mümkün, W. Borchert'den aldığı şu sözden de: "Kim yeni bir armoni öğretisi yazar bizim için iyi düzenlenmiş klavyelere ihtiyacımız yok artık. Biz kendimiz fazlasıyla disonans'ız."

Arenanın ortasında yalnız

Fazlasıyla disonans... Bir insan neden disonans'ı, uyumsuz sesleri, notaları seçer? Yaşamdaki verili seslere tahammül edemediği içindir; ama her tahammülsüzlüğün aynı sesle dış vurulması, aynı dili kullanması da tahammül edilir bir şey değildir. Şiirde bunun karşılığı, o güne kadar var olan şiire de tahammül edememek demektir. Kurallardan önce söz hapseder insanı çünkü, biçimler hapseder. Sevgimiz, beğenimiz, değerlerimiz hapseder. Aklın, beğenilerin, ölçülerin, değerlerin dizgeleşmiş biçimleri; geçmişin mirası ya da günün dayatması denen uyum yasaları hapseder. Ya buna boyun eğmek ya da uyumsuzluğu seçmek seçeneğiyle kalakalır insan. Hangi insan? Bu olguyu sorunsallaştırmış ve bir varoluş sorununa dönüştürmüş insan, kuşkusuz. Şairimizin sözleriyle "Arenanın orta yerinde yalnız" kalmayı göze almış insan.

Uyumsuzluğu deneyimlemenin en çetin yerlerinden biri olan şiir, yerleşik beğeniye kendini sevdirmek için yazılamayacağı için böyledir. Bu beklentiyle yazanlar var, ama Fahri Güllüoğlu bu şairlerden değil. Dünyayı sürülmüşlük duygusuyla yaşıyor; "gövde(siy)le sarmaş dolaş hıçkırma sürülmüş" olduğu duygusunu hissediyor şair. Her taraftan öğütlediği gibi, 'pozitif' olmaya özenmiyor bu duygudan kurtulmak için. "Şiddetli bir kahkahanın" 'karanlığı'nı da görüyor, kendisine sahici bir yer arıyor o karanlık dünya içinde. "Çıkmaz sokağın (s)ağır, bungun voltası"nda gezindiğini yazıyor, "kireçlenmiş" bir "ses"le. Şairin bu huzursuzluğunda ya da dünya ile gerilimli ilişkisinde yaslandığı bir şey var. Şiirini de yapan o şey.

Nedir 'o şey'? 'Negatif'in görünenle avunmayan, verili yaşama tersten baktıran gözleridir o şey, desem, şiiri zorlamış olur muyum? Çünkü şair asla bir tanımın, bir anlamın altını ısrarla çizmeye çalışmıyor. Dizelerin üzerinde açıldığı imgeler ve kavramlar; göçebelik, uzak, bilinçli akrep, kara delik, çukur, magma, kör uçuş, kör nokta, çıkmaz, kırık manifesto, distopya, vb...

Bu imge ve kavramların her birinin iç örüntüsü, negatif gözün buldurucu gücünde düğümleniyor. Yokluk ve yoksunluk üzerinden, solma, eksilme, paslanma, kireçlenme hallerinden dünyayı gören negatif bir göz. Bu zor, çetin bakışlı gözün bir başlangıç kitabında belirmesi, şaire anti-ütopyaların ve uyumsuzluk politikalarının yol gösterici olması, başlangıcına dair sert bir çıkışı duyuruyor. Sert ama denetlenmiş, dışına taşmamış, kendi magmasında erimiş, kendisine tahammül edebilmek için sivriliklerini aşındırmış bir sertlik. Kitaptaki son şiirinde "işiten yoksa eşik de yok" diyor Güllüoğlu. Şiirlerin tümüyle, 'işiten yoksa bile şiir var' duygusunu hissettiriyor.